

Fotografija u glazbenoj industriji

Cugovčan, Domagoj

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Graphic Arts / Sveučilište u Zagrebu, Grafički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:216:102205>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-03**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Graphic Arts Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
GRAFIČKI FAKULTET ZAGREB

ZAVRŠNI RAD

Domagoj Cugovčan

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
GRAFIČKI FAKULTET ZAGREB

Smjer: Dizajn grafičkih proizvoda

ZAVRŠNI RAD
FOTOGRAFIJA U GLAZBENOJ INDUSTRIJI

Mentor:

doc. dr. sc. Miroslav Mikota

Student:

Domagoj Cugovčan

Zagreb 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

GRAFIČKI FAKULTET

Getaldićeva 2

Zagreb, 9. 9. 2020.

Temeljem podnijetog zahtjeva za prijavu teme završnog rada izdaje se

RJEŠENJE

kojim se studentu/ici Domagoju Cugovčanu, JMBAG 0128061591, sukladno čl. 5. st. 5. Pravilnika o izradi i obrani završnog rada od 13.02.2012. godine, odobrava izrada završnog rada, pod naslovom: Fotografija u glazbenoj industriji, pod mentorstvom doc. dr. sc. Miroslava Mikote.

Sukladno čl. 9. st. 1. Pravilnika o izradi i obrani završnog rada od 13.02.2012. godine, Povjerenstvo za nastavu, završne i diplomske ispite predložilo je ispitno Povjerenstvo kako slijedi:

1. doc. dr. sc. Dragčević Krešimir, predsjednik/ica
2. doc. dr. sc. Mikota Miroslav, mentor/ica
3. doc. dr. sc. Jurečić Denis, član/ica

Dekan

Prof. dr. sc. Nikola Mrvac

SAŽETAK

Ovim završnim radom prikazat će se povezanost glazbe i fotografije te razvoj glazbene fotografije od šezdesetih godina prošlog stoljeća pojavom popularne glazbe do današnjice. Prateći razvoj glazbene industrije ovim radom biti će prikazani najutjecajni i najpoznatiji fotografi koji su svojim djelima obilježili pojedina razdoblja glazbene industrije i stvorili sliku glazbene industrije kakva je poznata današnjici.

KLJUČNE RIJEČI: fotografija, glazbena fotografija, fotograf

SADRŽAJ

1.	UVOD.....	1
2.	POJAVA GLAZBENE FOTOGRAFIJE.....	2
3.	GLAZBENA FOTOGRAFIJA 60-ih.....	3
3.1.	Zlatno razdoblje glazbene fotografije.....	3
3.2.	Gered Mankowitz.....	3
3.3.	Ethan Allen Russell.....	7
3.4.	Robert Mark Altman.....	13
4.	GLAZBENA FOTOGRAFIJA 70-IH.....	16
4.1.	Tranzitno razdoblje fotografije i glazbe.....	16
4.2.	Mick Rock.....	16
4.3.	Bob Gruen.....	18
4.4.	Brad Elterman.....	21
5.	NOVO RAZDOBLJE GLAZBENE FOTOGRAFIJE 80-IH.....	24
5.1	Razdoblje promjena.....	24
5.2.	Pravilo tri pjesme.....	24
5.3.	Mark Weiss.....	25
5.4.	Glazbena fotografija Hip Hop scene.....	26
5.5.	Geroge DuBose.....	26
6.	GLAZBENA FOTOGRAFIJA 90-IH.....	28
6.1.	Video kao zamjena za fotografiju.....	28
6.2.	Pojava softvera za uređivanje fotografija.....	28
6.3.	Danny Clinch.....	30
7.	GLAZBENA FOTOGRAFIJA 21.STOLJEĆA.....	32
7.1.	Promjene u industriji glazbene fotografije 21.stoljeća.....	32
7.2.	Jake Chessum.....	33
7.3.	Glazbena fotografije i utjecaj društvenih mreža.....	35
7.4.	Matty Vogel.....	35
7.5.	Ashley Osborn.....	36
7.6.	Nabil Elderkin.....	37
8.	ZAKLJUČAK.....	38
9.	LITERATURA.....	39

1. UVOD

Ovim završnim radom prikazat će nastanak i razvoj glazbene fotografije od njezinih jednostavnih početaka šezdesetih godina dvadesetog stoljeća kada su zaljubljenici fotografije svojim fotoaparatom bilježili nezaboravne trenutke live izvedbi danas ikoničnih sastava preko razdoblja mnogih promjena koje se počinju primjenjivati rastom i razvojem glazbene industrije kada fotografija kao i njezini autori postaju važnim sredstvom promidžbe te fotografija poprima gotovo jednaku važnost kao i sama glazba. Ovim radom prikazat će se fotografski radovi nekih od najznačajnijih i najutjecajnijih autora pojedinog glazbenog razdoblja koji su svojim radom obilježili određene žanrove, bile to fotografije s live izvedbi svjetski poznatih sastava, back stage fotografije koje prikazuju sirovu emociju glazbenika, fotografije nastale u trenutku, ili ikonične fotografije nastale tijekom fotografskih sesija.

2. POJAVA GLAZBENE FOTOGRAFIJE

Fotografija kao nov način trajnog bilježenja trenutka zamrznutog u vremenu pojavila se 1822. godine kada je francuski izumitelj Nicephore Niepce nakon nekoliko prijašnjim pokušaja uspio trajno fiksirati fotografiju, a za nastanak takvih fotografija ekspozicija je trajala i do nekoliko sati. Iako postoje fotografski zapisi jako ranih glazbenih sastava i glazbenika uglavnom uslikanih primitivnim fotografskim uređajima, no kako bi glazbena fotografija imala značaj koji ima danas trebalo je proći cijelo stoljeće postepenih unaprjeđenja tehničkih specifikacija fotografskih uređaja. Od smanjenja vremena ekspozicije do smanjenjem samih fotoaparata od nekoć velikih i nezgrapnih uređaja nalik na kutije do malih i kompaktnih uređaja koje fotografu omogućuje jednostavnost i lakoću pri korištenju. Iako su tehnička unaprjeđenja i veća dostupnost fotografske opreme pridonijele općem širenju fotografije, glazbena fotografije zaživjela je u šezdesetim godinama dvadesetog stoljeća u vrijeme Rock & Roll pokreta. Novonastali rock sastavi poput Beatles-a, Rolling Stones-a, Doors-a i mnogih drugih bendova koji svoje korijene vuku u tom razdoblju, doživjeli su veliku popularnost stekavši gotovo kultno praćenje svojih obožavatelja. Nezabilježena popularnost tadašnjih bendova rezultirala je velikom potražnje suvenira sa koncerta i promidžbenog materijala poput postera, razglednica ili fotografija sa koncerata, te ujedno pojavom glazbenih časopisa poput Rolling Stone-a, NME, Melody Maker, Record Mirror, kojima je glavni fokus bio prikaz glazbenog sadržaja velikom broju ljudi, rezultirali su pojavom fotografa koji su aktivno počeli fotografirati primarno glazbenike i glazbene sastave. Tako je distribucija i prodaja glazbene fotografije postala jednako važna kao i prodaja samih ploča izvođača[1].

3. GLAZBENA FOTOGRAFIJA 60-ih

3.1. Zlatno razdoblje glazbene fotografije

Glazbeno razdoblje pedesetih i šezdesetih je početak pojave glazbene fotografije kakva nam je poznata danas, no ujedno je i najbolje dokumentirano glazbeno razdoblje. U razdoblju početka rock & rolla glazbena fotografija još nije bila u potpunosti istražena grana umjetničke fotografije. Neistraženost nije nužno značila da su rezultat fotografije manje važnosti i lošije kvalitete, već ne postojanje pravila kojih se današnji fotografi glazbene fotografije moraju pridržavati pružilo je tadašnjim pojedincima da jasnije prikažu sirove emocije umjetnika bez restrikcija. Sloboda i nedostatak pravila omogućili su nastanak iznimno prepoznatljivih fotografija koje će zauvijek ostaviti utjecaj na percepciju publike kako vide glazbenike toga razdoblja. Kao rezultat pojave mnogih novih glazbenika na scenu, pojavljuju se i mnogi glazbeni časopisi ispunjeni fotografijama glazbenika sa koncerata ili fotografskih sesija. Glazbeni časopisi su ujedno i omogućili mladim umjetnicima platformu gdje mogu distribuirati svoje fotografije te time postići potrebnu ekspoziciju koja će im omogućiti daljnju samostalnu suradnju sa glazbenicima. Tako se može zaključiti da su glazbeni časopisi šezdesetih znatno doprinijeli razvoju glazbene fotografije iz amaterskog do potpuno profesionalnog zanimanja pruživši nadolazećim fotografima platformu gdje se mogu masovno izraziti. Mnogi respektabilni fotografi glazbene fotografije započeli su svoju karijeru radeći kao fotografski novinari za neke od tadašnjih glazbenih časopisa. Gered Mankowitz, Robert Altman i Ethan Russel neki su od najistaknutijih umjetnika šezdesetih godina čija su djela obilježila razdoblje rock & roll-a. [1] [2]

3.2. Gered Mankowitz

Rođen 3. kolovoza 1946.godine u Londonu, Gered jedan je od pionira glazbene fotografije najpoznatiji po svojim djelima nastalih tijekom suradnje sa Jimi Hendrix-om i Rolling Stones-ima. Tijekom školovanja mijenja školu nekoliko puta te definitivno odustaje od školovanja sa petnaest godina. Bez završenog školovanja te bez ikakve kvalifikacije posvećuje se fotografiji. Kvalitetu njegovi ranih radova ubrzo zamjećuje Tom Blau nudi mu naučavanje gdje usavršava svoja znanja fotografije te počinje samostalan rad. Svoj profesionalni rad započinje kao fotograf modne industrije, no nakon kratkog rada u modnoj industriji ubrzo shvaća kako mu takav stil fotografije ne

odgovara nakon čega započinje rad kao glazbeni fotograf. Karijeru u glazbenoj fotografiji započinje fotografiranjem manjih sastava i glazbenika koji su započinjali svoje probijanje na glazbenu scenu. Inovativnost prilikom fotografiranja i slična dobna skupina tadašnjih poznatih producenata omogućili su Gered-u da se svojim radovima probije na scenu glazbene fotografije. Ubrzo nakon otvaranja svog vlastitog studija Gered ostavlja trag u svijetu glazbene fotografije što će mu omogućiti suradnju sa nekim od najvećih najutjecajnijih glazbenika šezdesetih godina. Prvi takav projekt realizirao je kada je angažiran da fotografira Marianne Faithful. Nakon bliske suradnje s Marianne upoznaje njezinog managera i producenta Anderw Loog Oldham-a koji je tada bio manager i producent i Rolling Stones-ima.[3]

Slika 1. „Marianne Recording, 1964, Decca West Hempstead“

Sama slika Marianne u studiju „*Fotografirana je tijekom jednih od prvih sesija sa Marianne u Deacca-ovom glazbenom studiju u Londonu 1964. ubrzo nakon izlaska njezine pjesme „As tears go by“*. Prekretnica Gered-ove karijere dogodila se 1965. godine kada na zahtjev Oldhman-a fotografira Rolling Stones-e. Tijekom prve fotografske sesije sa Stonesima nastaje fotografije korištena za cover albuma „*Out of Our Heads*“. Nakon uspješne realizacije prethodnog projekta, Stonesi pozivaju Gereda

da im se pridruži na nadolazećoj rekordnoj jesenskoj turneji Amerikom. Tijekom deveto tjedne turneje Gered je fotografirao Stones-e na pozornici tijekom koncerta i izvan pozornice tijekom pripreme za nastup ili tijekom boravka u Americi. Boravljenje sa Stones-ima omogućilo mu je da osim fotografiranja sada legendarnih nastupa uhvati i prikaže privatnu stranu svjetski popularnog rock sastava. Tijekom turneje ostvario je osobito blisko prijateljstvo sa Keith i Charlie-em. Nakon turneje Gered nastavlja raditi kao „službeni“ fotograf Rolling Stones-a, fotografirajući fotografije za naslovnice albuma poput „Between the Buttons“, „Got Live If You Want It“, „Big Hits“ i nekolicinu drugih albuma. Suradnju sa Stonesima nastavlja do razilaženja grupe sa tadašnjim managerom Oldham-om.

Slika 2. „Out Of Their Heads, 1965, Ormond“

„Za mene ovaj je portret postao najvažnijom fotografijom snimanja, jer je on korišten za naslovnice albuma „Out Of Their Heads“ u UK-u i „December Children“ u USA-u. Tada sam još imao samo 18 godina i imati vlastitu fotografiju na naslovnici albuma bila je prekretnici moje karijere.“

Slika 3. „Cuban Heels, 1965, USA“

„Jesenska turneja 1965 koju sam pohađao sa Stones-ima bilo je uzbuđljivo i iscrpljujuće iskustvo kao i frustrirajuće. Izvor frustracije loše rasvjete na većini mjesta bez prenosive rasvjete. Često je bilo previše mračno za fotografiranje fotografija na moj način no većinu vremena sam „gurao“ film klike god sam mogao i nadao se najboljem. Ova fotografija snimljena je na lokaciji gdje je osvjetljenje bilo dobro.“

Nakon uspješne suradnje sa Stones-ima koja mu je omogućila svjetsku slavu te zasluženu prepoznatljivost u svijetu glazbe i glazbene fotografije nastavlja fotografirati i ostale glazbenike i glazbene sastave šezdesetih. Specifično nastavlja suradnju sa Oldham-om te njegovom izdavačkom kućom „Immediate Label“ što mu je omogućilo suradnju sa glazbenicima poput Jimi Hendrix-a, Free Traffic, The Yardbirds i mnogim drugim sastavima toga vremena. Tada ujedno i nastaje jedna od moguće najpoznatijih fotografija legendarnog rock glazbenika Jimi Hendrix-a u njegovoj prepoznatljivoj vojnoj jakni.[3]

Slika 4. „Jimi Classic, 1967, Masons Yard London“

„ Ovaj portret Jimi-a u svojoj poznatoj vojnoj jakni postala je moja najpoznatija fotografija i vjerojatno je najslavniji studijski portret ikad snimljen velikog glazbenika.“

3.3. Ethan Allen Russell

Rođen 26 studenog 1945. američki je glazbeni fotograf poznat kao jedini fotograf rock glazbena koji je fotografirao sliku za naslovnice albuma Beatles-a, Rolling Stones-a i The Who. Tijekom školovanja na Davis sveučilištu u Kaliforniji dolazi u kontakt sa fotografijom, no neće se profesionalno baviti fotografijom do 1968. godine kada odlazi u London. Na poziv prijatelja novinara da asistira kao fotograf ne znajući koga intervjura fotografira Mick Jagger-a koji je ujedno bio i gost intervjua. Godinu dana poslije pozvan je da fotografira Stones-e na njihovoj turneji Amerikom 1969. godine kao jedan od samo šesnaest ljudi koji su sudjelovali na turneji uključujući i članove benda. Russell se je našao na samoj prekretnici svjetski poznatog benda fotografirajući neke od posljednjih fotografija Brian Jones jednog od osnivačkih članova benda prije nego što napušta je otpušten iz sastava[4]

Slika 5. „Ethan Russell fotografija Brian Jones Cotchford Farm England, Spring 1969“

Tijekom turneje Russell je imao neograničen pristup bendu što mu je omogućilo da prikaže Stonese ne samo tijekom koncerta već i tijekom putovanja i priprema za koncerte. Mnoge njegove fotografije nastale tijekom turneje smatraju se klasicima glazbene fotografije pruživši pogled u život Stones-a za vrijeme njihove glazbene prekretnice. Nekoliko fotografija snimljenih tijekom turneje upotrijebljene su za naslovnice albuma. Tako je na naslovnici albuma „Get Yer Ya-Yas Out!“ upotrijebljena njegova fotografija za ilustraciju naslovnice albuma. Tijekom snimanja besplatnog koncerta u Hyde Parku koji je bio posvećen tada preminulom članu benda Brian Jones-u, kojeg je Russell imao priliku fotografirati prije njegova odlaska iz benda, nastaje fotografije koja će biti korištena na naslovnici albuma posvećenog Brian Jones-u.[4] [5]

Slika 6. „Fotografija Ethan-a Russell-a na naslovnici albuma Get Yer Ya-Yas Out!“

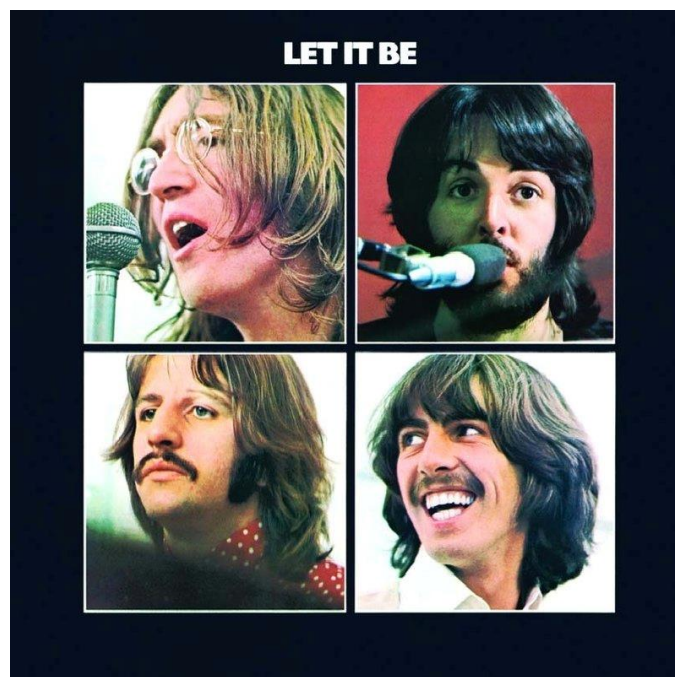

Slika 7. „Fotografija Ethan-a Russell-a na naslovnici albuma Through The Past Darkly (Big Hits Vol.2)“

Slika 8. „Ethan Russell fotografija Rolling Stones-a na turneji“

Russell se prvi puta susreće sa članovima Beatles-a 1969. godine. Njegove fotografije Mick Jagger-a kao i Stones-ova produkcija „Rock and Roll Circus-a“ privukle su pažnju Beatles-ovog savjetnika koji Russella poziva u Twickenham studio da fotografira članove benda tijekom snimanja nadolazećeg albuma. Tijekom snimanja nastale su fotografije koje su kasnije upotrijebljene na naslovnici albuma.

Slika 9 „Naslovnica albuma Let It Be“

Russell je bio jedan od tri fotografa koji su fotografirali Beatles-e na njihovoj posljednjoj fotografskoj sesiji 22. kolovoza 1969. godine održane u Tittenhurst parku. Izrazita bliskost sa članovima osobito sa John Lennon-om i njegovom suprugom Joko Ono, omogućilo je Russellu da istinski prikaže članove benda tijekom njihovih najnižih trenutaka što je ultimativno rezultiralo raspadom benda. Tijekom snimanja posljednje zajedničke fotografske sesije Russell navodi kako je postojalo očito ne slaganje između članova benda što se savršeno može primijetiti na nastalim fotografijama. Russell je također imao mogućnost fotografirati posljednji zajednički javni koncert Beatles-a na krovu Apple zgrade u ulici Seville.[6]

Slika 10. „Ethan Russell The Beatles Last Public Performance“

Slika 11. „Ethan Russell The Beatles last photo session 22. August 1969“

Za vrijeme suradnje sa grupom The Who 1971. godine, Russell fotografira prepoznatljivu fotografiju članova benda za naslovnici njihova albuma „*Who's Next*“. Svoju suradnju sa grupom Who nastavlja 1973. na njihovom projektu rock opere pod nazivom „*Quadrophenia*“. Iako njegova fotografija nije bila korištena kao fotografija naslovnice Russell je za svoj rad na projektu bio nominiran za nagradu Grammy, iako je jedna od njegovih fotografija upotrijebljena na naslovnici kompilacijskog albuma „*Who's Better, Who's Best*“. Russell je nastavio fotografirati mnoge ikonične ličnosti rock and roll razdoblja poput Jim Morris-a, Janis Joplin, The Moody Blues, Cream, Traffic, te Eric Clapton-a. Njegove se fotografije smatraju jednim on najboljih fotografija rock and roll-a, a svoju bogatu karijeru glazbene fotografije napušta sredinom sedamdesetih kada se počinje pojavljivati barijera između glazbenika i fotografa.[6]

Slika 12. „Naslovnica albuma *Who's Next*“

3.4. Robert Mark Altman

Američki je fotograf rođen u listopadu 1944. godine, nakon završenog školovanja na fakultetu Hunter u New Yorku Altman-a fotografijom podučava Ansel Adams. Ubrzo se zapošljava kao fotoreporter za glazbeni časopis Rolling Stone. Radeći kao jedan od glavnih fotografa za Rolling Stone časopis Altman je imao mogućnost fotografiranja nekih od najpoznatijih i najutjecajnijih glazbenika na vrhuncu šezdesetih. Tada ujedno i nastaju neka od njegovih najpoznatijih djela snimljenih na pozornici tijekom izvedbi uživo ili tijekom snimanja u studiju.[7]

Slika 13. „Robert Altman Rolling Stones recording Let It Be“

Izbor dinamične i interesantne perspektive najizraženije je pravilo kompozicije kojim se Altman služi tijekom fotografiranja. Upravo izbor kuteva prilikom snimanja koji dodatno naglašavaju pokret dodatno doprinosi važnosti njegova stvaralaštva. Osim fotografiranja samih glazbenika Altman je svojim fotografijama uspio prikazati sirove emocije i slobodan duh kompletne glazbene scene šezdesetih. Dokumentiranjem izrazito popularnih glazbenih festivala poput Woodstock-a Altman je uspio prikazati slobodu i emocije publike u jedinstvenoj atmosferi sada svjetski prepoznatljivog hipi pokreta. Svojim fotografijama pružio je širokoj publici pogled u sirov i slobodan svijet glazbene scene čime su njegove fotografije postale ne zamjenjivim dijelom glazbene povijesti i povijesti glazbene fotografije.[8]

Slika 14. „Robert Altman Dance! Hippie Hill, Golden Gate Park, San Francisco, CA, 1967“

Slika 15. „Robert Altman Holy Man Jam, Boulder, CO Aug. 1970“

4. GLAZBENA FOTOGRAFIJA 70-IH

4.1. Tranzitno razdoblje fotografije i glazbe

Osim prijelaza iz jednog desetljeća u drugo sedamdesete su donijele mnoge promjene u glazbenoj industriji što ujedno utječe i na jako povezanu glazbenu fotografiju. Iako je rock and roll dominirao šezdesetima, novo desetljeće stvorilo je mnoge nove glazbene žanrove poput diska, R&B-a, punk rocka, soft rocka i pop-a. Iako su neki od originalnih glazbenih fotografa još uvijek djelovali na novonastalu scenu dolaze glazbeni fotografi poput Mick Rock-a, Brad Elerman-a, I bob Gruen-a koji svojim fotografiskim radovima stvaraju sliku novog i drugačijeg glazbenog vala. Ovi fotografi bili su jedni od posljednjih svoje vrste, imajući veliku slobodu fotografiranja glazbenika prije početka restrikcija koje će promijeniti industriju glazbene fotografije zauvijek.[2] [9]

4.2. Mick Rock

Michael David Rock rođen 1948. u Londonu legendarni je britanski glazbeni fotograf. Za vrijeme fakultetskog obrazovanja na Cambridge-u počeo se amaterski baviti fotografiranjem lokalne glazbene scene, stvarajući poznanstva koja će mu kasnije osigurati daljnje angažmane većih glazbenika. Često okarakteriziran kao „Čovjek koji je fotografirao sedamdesete“ Mick je tijekom svoje karijere fotografirao više od stotinu fotografija za naslovnice albuma. 1972. godine započinje suradnju sa David Bowie-om kada nastaju neke od danas legendarnih fotografija Bowie-a koje su obilježile sedamdesete. Osim suradnje sa Bowie-em Mick je zaslužan za stvaranja prepoznatljivih fotografije na omotima albuma mnogih velikih glazbenih grupa desetljeća. Tako je Mick zaslužan za stvaranja naslovnica albuma za Barrets-ov „The Madcap Laughs“, Wayon Jennings-ov „Lonesome“, Lou Reed-ov „Transformer“ i „Coney Island Baby“, Iggy PoP-ov i Stooges „Raw Power“, Joe Jett-ov „I love Rock n Roll“ i Queen-ove albume Queen II rekreiran iz njihova legendarnog glazbenog videa „Bohemian Rapsody“ i album „Sheer Hearth Attack“. Iako je Mick najpoznatiji po svojim fotografijama iz sedamdesetih za razliku od mnogih glazbenih fotografa toga doba koji komercijalizacijom glazbene industrije prekidaju sa svojim radom sedamdesetih, Mick nastavlja djelovati na glazbenoj sceni i poslije svog inicijalnog uspjeha sedamdesetih.[10]

Slika 16. „Mick Rock David Bowie 1972“

Slika 17. „Fotografija na omotnici albuma Queen ii“

Slika 18. „Fotografija na omotnici albuma Ramones End of the country“

4.3. Bob Gruen

Američki fotograf poznat po svojim prepoznatljivim rock and roll fotografijama. Tijekom svoje karijere fotografirao je mnoge ikone glazbene industrije poput John Lennona, Rolling Stones-e, Madonnu, Bob Dylan-a, Bob Marley-a i Tinu Turner. Svoju karijeri započinje fotografiranjem Ike i Tine Turner tijekom njihovih izvođenja. Kada je predstavio fotografije Ike Turner pozvan je da surađuje s njima. Preko Ike i Tine Turner Bob upoznaje ostale bitne ljude glazbene industrije koji će mu omogućiti daljnju suradnju sa drugim glazbenicima. Tijekom fotografske sesije 1971. godine sa Ike i Tinom Turner nastaje naslovnica za album „Nuff Said“. Bob nastavlja svoju karijeru surađujući s Bob Dylanom, te je ujedno bio i John Lennon-ov osobni fotograf. Moguće njegove najprepoznatljivije fotografije su upravo one na kojima je fotografiran John Lennon. Ikonične fotografije nastale su 1974. godine u New Yorku a na njima je John Lennon u bijeloj majci sa natpisom New York City i John Lennon ispred Kipa slobode. Bob se je specijalizirao u prikazu smionih fotografija snimljenih iza pozornice. Tijekom svoje karijere često je putovao sa glazbenicima novonastale punk scene. Tako je surađivao sa bendovima poput New York Dolls, Seks Pistols, Clash, Ramones, Patti Smith Group i Blondie. Bob je surađivao i sa nezaobilaznim glazbenicima rock scene

poput Led Zeppelina, The Who, David Bowie, Aerosmith-om, grupom Kiss i mnogim drugima. Iako je prepoznatljiv po svojim radovima nastalim u sedamdesetima i početkom osamdesetih Bob je nastavio djelovati kao fotograf i do danas.[11]

Slika 19. „Bob Gruen Ike i Tina Turner, International Youth Expo., Bronx NY. 1971“

Slika 20. „Bob Gruen Led Zeppelin, NY. Srpanj 24. 1973.“

Slika 21. „Bob Gruen John Lennon NYC. Kolovoz 29.1974.“

Slika 22. „Bob Gruen John Lennon Statue Of Liberty Listopad 30. 1974.“

4.4. Brad Elterman

Brad Elterman je profesionalni fotograf koji je tijekom svoje karijere glazbene fotografije tijekom sedamdesetih fotografirao mnoge poznate rock, pop, i punk bendove. Svoju karijeru započeo je sa šesnaest godina prodavajući fotografije Bob Dylan-a koje je snimio tijekom njegova koncerta 1974. Tijekom svog djelovanja kao glazbeni fotograf fotografirao je mnoge poznate glazbenike i glazbene sastave poput David Bowie-a, Sex Pistols-a, Kiss, Queen, Th Ramones, ABBA, Boney M. i mnoge druge.

Slika 23. „Brad Elterman David Bowie 1975“

„Htio sam fotografirati David Bowie-a na najgori mogući način. Nazvao sam njegova publicista tražeći fotografsku propusnicu, ali sam bio odbijen. Nitko me tada nije znao, a Bowie je imao nekoliko fotografa koji su ga fotografirali, no to me nije spriječilo da ga fotografiram...“

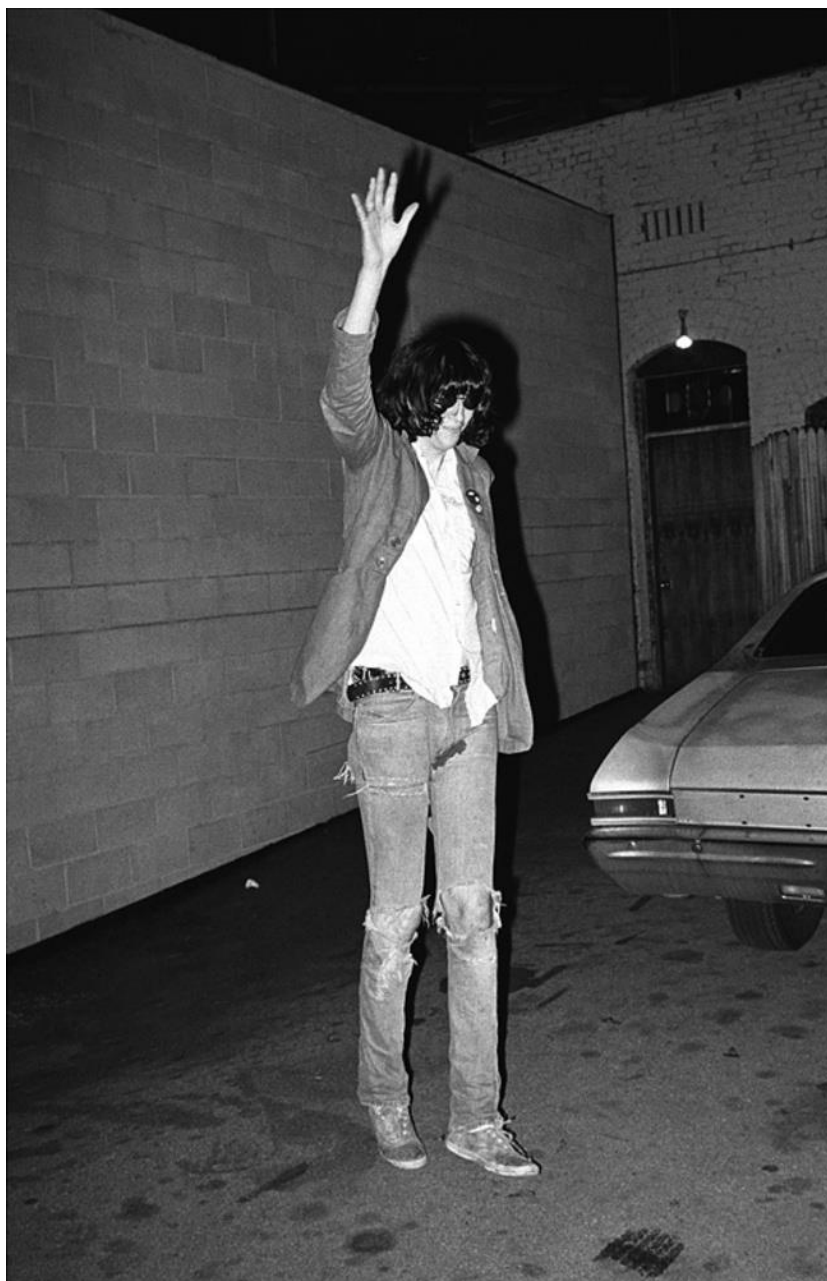
Elterman se fokusirao na prikaz glazbene scene iz perspektive backstage-a „ Nisam tradicionalan fotograf rock and roll glazbe nije mi stalo do fotografiranja nekog tko

drži gitaru, to su radili svi drugi fotografi toga vremena, a ja nisam bio zainteresiran u fotografiranje takvih generičnih fotografija. Ja sam snimao backstage – to su bile zanimljive slike koje su pričale priču, to su bile slike za kojima su časopisi vapili. “ Zbog svog drugačijeg pristupa već pomalo pre napućenoj sceni glazbene fotografije Eltermanoi radovi imaju veliku važnost pri prikazivanju glazbene scene sedamdesetih.[12]

Slika 24. „Brad Elterman Kiss and Teenage Brooke „Shields!“

„Gene Simmons je trebao biti onaj koji će ispružiti jezik ne tinejdžerica Brooke Shields u Bverly Hills-u 1978 na firrouccijevoj proslavi.“

Slika 25. „Brad Elterman Joey Ramone na parkiralištu 1979.“

„Počašćen sam što sam Joey-ev prijatelj. Proveo sam vrijeme sa Joey-om nekoliko puta. Fotografija je snimljena nakon Ramones-ove sesije snimanja u studiju Hollywood Gold star sa producentom Phil Spector-om. Snimao sam fotografije tijekom snimanja i za vrijeme druženja sa Joey-om, no fotografije su izašle previše nametnuto. Ovo je sjajan primjer snimanja trenutka na ulici ili u ovom slučaju na parkiralištu. Joey je bio samotnjak i to se može osjetiti na fotografiji.“

5. NOVO RAZDOBLJE GLAZBENE FOTOGRAFIJE 80-IH

5.1 Razdoblje promjena

Razdoblje osamdesetih donosi mnoge promjene u glazbenoj industriji kao i promjene koje će znatno promijeniti pristup glazbenoj fotografiji. Osamdesete su obilježene pojavom plesne glazbe i glazbe novog vala. Popularna disko glazba prošlog desetljeća brzo gubi popularnost, iako žanrovi poput rock, pop, punka i metala ne gube na popularnosti. Tijekom stoljeća raste popularnost R&B i Hip Hop glazbe. Pojavom mnogih novih glazbenih sastava i solo izvođača porasla je i potražnja za glazbenim fotografima. Rastom popularnosti profesije glazbene fotografije kao i rast potražnje fotografskog materijala od strane raznih magazina i časopisa raste broj ljudi koji se počinju baviti glazbenom fotografijom. Zbog takve velike potražnje fotografija kao i želje da se mladi fotografi probiju na tržište, tijekom fotografiranja nastupa koncerata javlja se prenatrpanost glazbenih fotografa što je uzrokovalo nezadovoljstvo glazbenika. Osim prenatrpanosti komercijalizacijom glazbe i glazbenika osamdesete označuju razdoblje odmaka glazbenika i fotografa koji su nekad imali neograničeni pristup životu i nastupima glazbenika. [13] [14]

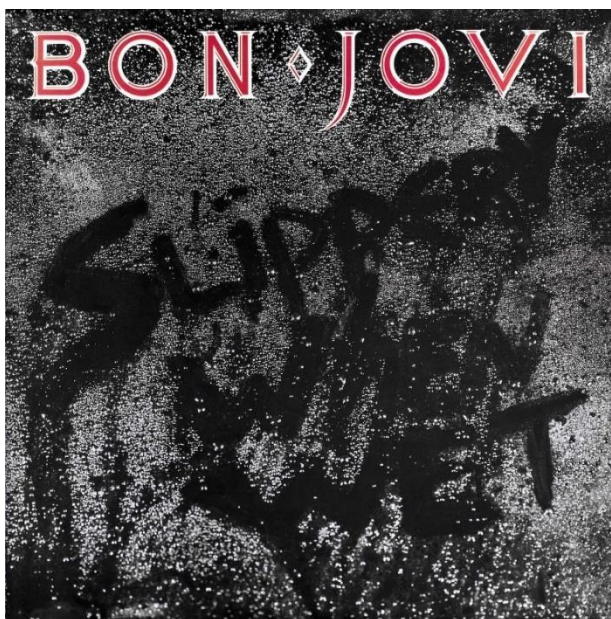
5.2. Pravilo tri pjesme

Iako se o razdoblje osamdesetih smatra jednim od najboljih razdoblja glazbe, tijekom ovog razdoblja nastaje fotografiranje samo prve tri pjesme tijekom izvede glazbenika. U osamdesetima profesija glazbenog fotografa postala je iznimno tražena zbog porasta broja glazbenika na glazbenoj sceni. Porastom broja fotografa prisutnih tijekom koncerata počelo je stvarati nelagodu izvođačima tijekom izvođenja. Prenapučenost i uporaba bljeskalica, zbog često lošeg osvjetljenja tijekom nastupa izazivalo je nezadovoljstvo izvođača tijekom nastupa. Mnogi izvođači počeli su napuštati koncerte i bojkotirati korištenje bljeskalica tijekom koncerata, no pravilo se počelo primjenjivati kada je Bruce Springsteen tijekom svog nastupa napustio pozornicu nakon što nije mogao nastaviti nastup zbog pretjeranog osvjetljenja bljeskalica fotoaparata. Isprva fotografi su bili vremenski ograničeni u trajanju od petnaest minuta od početka nastupa da uslikaju izvođača. Kasnije to pravilo promijenjeno je u „pravilo prve tri pjesme“ koje je ograničavalo djelovanje fotografa tijekom nastupa izvođača. Takvim pravilom

glazbenim fotografima bilo je dozvoljeno fotografiranje izvođača samo tijekom izvođenja prve tri pjesme njihova nastupa. Iako se uporabom ovog pravila znatno smanjila sloboda fotografa, mnogi glazbeni fotografi uzeli su ovo pravilo kao dodatni izazov koji će im omogućiti da se njihove fotografije dodatno istaknu. Upravo uvođenjem ovog pravila znajući da je fotografima dozvoljeno fotografiranje samo prvih triju pjesama, izvođači su koristili to vrijeme da se predstave publici kao i fotografima u nešto glamuruznijem izdanju često noseći drugačije kostime tijekom izvedbi prvih pjesama.[13]

5.3. Mark Weiss

Kao svjetski poznat glazbeni fotograf Mark Weis fotografirao je mnoge legende rock glazbe koja je još uvijek bila aktiva osamdesetih godina prošlog stoljeća. Mark je surađivao sa mnogim glazbenicima i glazbenim grupama poput Van Halen-a, Ozzy Osbourne-a, Aeorsmith-om, Mettalicom, Guns N Roses-ima, i grupom KISS. Mark-ove prepoznatljive fotografije prikazivale su glazbenike na pozornici i iza nastupa, a osim fotografija glazbenika dokumentirao je i povijesne glazbene festivale poput US festivala, Live Aid-a i Moscow Music Peace Festivala. Osim fotografiranja glazbenika Mark je ujedno i zaslužan za stvaranje naslovnica dvaju albuma koji su obilježili razdoblje, Bon Jovi-ev album „*Slippery When Wet*“, i album Twisted Sister „*Stay Hungry*“. Njegove jedinstvene fotografije pomogle su stvoriti vizualnu sliku rock i metal glazbe osamdesetih.[15]

Slika 26. „Naslovnica albuma Bon Jovi Slippery When Wet“

Slika 27. „Naslovnica albuma Twisted Sister Stay Hungry“

5.4. Glazbena fotografija Hip Hop scene

Krajem osamdesetih popularnost R&B i Hip Hop glazbe raste. Nakon prvobitne pojave na scenu Hip hop žanr nije odmah doživio kultno praćenje kao rock ili punk žanr. Hip hop je bio iznimno sirov žanr koji još nije imao urbano praćenje koje ima danas. Glazbeni fotografi poput George DuBose-a i Jenette Beckman svojim su fotografijama prikazivali neistraženi i sirov svijet hip hop žanra. Fotografije hip hop scene uvelike su pridonijela širenju popularnosti samog žanra te su pružile široj publici pogled u jedinstveni svijet hip hop glazbe.[16]

5.5. George DuBose

George DuBose je svoju karijeru započeo fotografiranjem punk scene i scene novog vala fotografirajući glazbenike poput Madonna, B-52 i Ramones-e. DuBose-a se smatra pioninom fotografiranja glazbene fotografije. Kada je on počeo fotografirati perspektive glazbenike poput Run DMC-a, Biz Markie, Afrika Bambaata hip hop scena još nije imala kultno praćenje koje ima danas. Kao jedan od prvih i jedinih fotografa, fotografije George DuBose-a pružaju jedinstven pogled u svijet hip hop scene prije razvoja žanra i rasta popularnosti u devedesetima. Tijekom svoga rada George nastavlja surađivati sa glazbenicima hip hop scene fotografirajući glazbenike poput Biz Markie-a, Big Daddy

Kane-a, Kool G-a te je imao priliku fotografirati legendarnog Notorious B.I.G.-a kojemu je to ujedno bilo prvo profesionalno fotografiranje. [17]

Slika 28. „George DuBose Run DMC“

The Notorious B.I.G. - 1991 - "Gimme yo money!... and you won't get hurt!"

© George DuBose

Slika 29. „George DuBose Notorious B.I.G.“

6. GLAZBENA FOTOGRAFIJA 90-IH

6.1. Video kao zamjena za fotografiju

Još osamdesetih u Sjedinjenim Američkim Državama pokreće se novi način emitiranja glazbe u obliku televizijskog programa sa dvadeset četiri satnim emitiranjem pod nazivom MTV. Lansiranjem glazbenog programa MTV gotovo zamjenjuje klasično emitiranje glazbe putem radija. Nov način prenošenja glazbe širokoj publici ujedno je donio i promjene u industriji glazbene fotografije. Pojavom novih načina prenošenja glazbe i sve većom uporabom video kamera pojedini aspekti glazbene fotografije poput fotografiranja koncerata bit će zamijenjeni snimanjem glazbeni videa. Video je glazbenim fotografima omogućio bilježenje i dokumentiranje većih dijelova nastupa glazbenika. Osim korištenja video kamera tijekom nastupa široka uporaba i dostupnost video kamera devedesetih omogućila je glazbenicima snimanje glazbenih videa. Tijekom devedesetih nastaju mnogi kulturni glazbeni videa poput Nirvaninog „Smells Like Teen spirit“, Madonninog „Vogue“, The prodigy „Smack My B**** Up“, R.E.M. „Losing My Religion i mnogih drugih. Iako je glazbeno razdoblje devedesetih doživjelo eksploziju glazbenih videa glazbena fotografija je još uvijek ostala prisutna u svijetu glazbene industrije. Video iako dominantan tijekom dokumentiranja nastupa izvođača neće zamijeniti fotografiju te se fotografija nastavlja koristiti kao primarno sredstvo promocije glazbe i glazbenika.[18] [19]

6.2. Pojava softvera za uređivanje fotografija

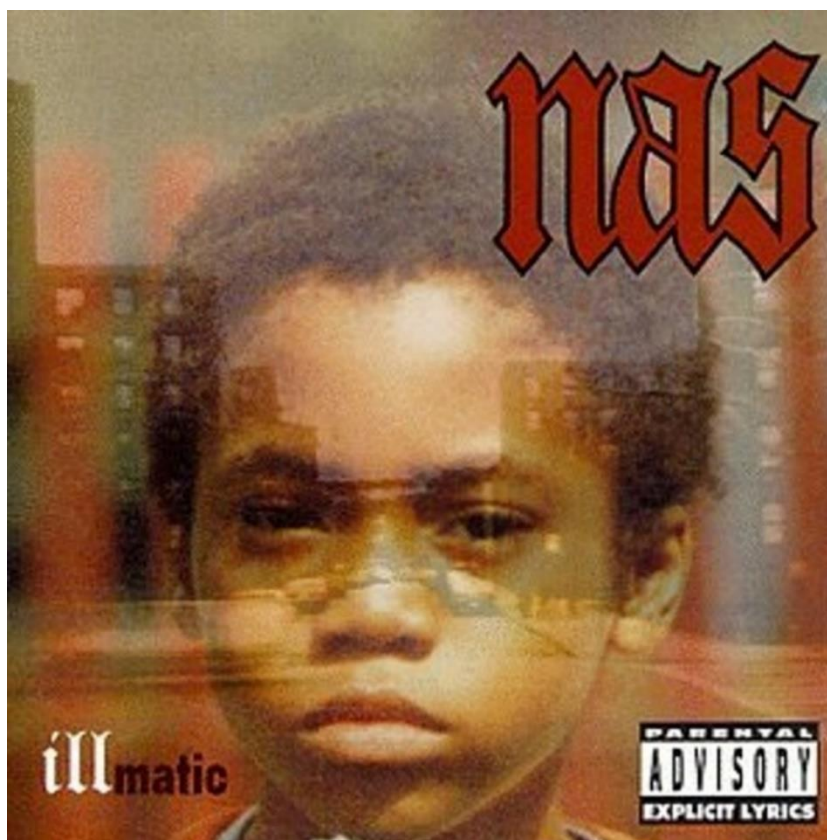
Razvitkom tehnologije i digitalizacijom sredinom devedesetih pojavljuju se digitalni fotoaparati. Pojava digitalne fotografije ustupila je mnoge promjene u svijetu fotografiranja. Umjesto uporabe filmova te razvijanja filmova u tamnim sobama pomoću kemikalija, digitalna fotografija omogućila je korisniku brz prijenos podataka bez potrebe razvijanja na vlastitom računalu. Uporabom softvera za uređivanje fotografija poput Adobe Photoshopa koji na tržište dolazi početkom devedesetih, omogućilo je fotografima veću slobodu tijekom obrade fotografija na računalu. Mogućnost uređivanja svojstva fotografija poput ekspozicije ili balansa boja te umetanja grafika i efekata koji nisu bili prisutni tijekom fotografiranja doprinijet će razvoju glazbene fotografije koja će se osobito odraziti u dizajnu omotnica albuma. Jedna od najčešćih načina obrade albuma je digitalnom manipulacijom fotografija

nakon njihova nastanka u softveru za obradu fotografija. Jedan od mnogih primjera uporabe digitalne manipulacije fotografije je na naslovnici albuma *Definitely Maybe* grupe Oasis. Uporabom surealnih fotografija i boja fotografija djeluje potpuno drugačije a rezultat je dizajn koji ne bi bio moguć klasičnim fotografiranjem.

Slika 30. „Michael Spencer Jones, *Oasis Definitely Maybe*“

Često korištena tehnika uređivanja fotografija pomoću softvera prisutna tijekom dizajna naslovnica albuma devedesetih je superimpozicija fotografija različitih prozirnosti jedne preko druge. Rezultat je kompleksna fotografija sa efektom slojevitosti koja čini jedinstvenu cjelinu. Savršeni primjer uporabe ove tehnike je naslovnica albuma *Illmatic* od Nas-a. Ovaj ikonični hip hop album jedan je od boljih primjera uporaba tehnike. Fotografija Nas-a iz djetinjstva super pozicionirana je iznad fotografije Danny Clinch-eve fotografije stambenog bloka. Fotografija na naslovnici albuma gotovo savršeno utjelovljuje raspoloženje i problematiku odrastanja u getu opisanih u pjesmama na albumu. Inovacije u svijetu fotografije i obrade fotografije omogućile su glazbenim fotografima dodatnu slobodu tijekom njihova rada, no unatoč prisustvu novih mogućnosti obrade fotografije klasična fotografija je i dalje zadržala svoje mjesto u glazbenoj industriji kao preferiran medij.

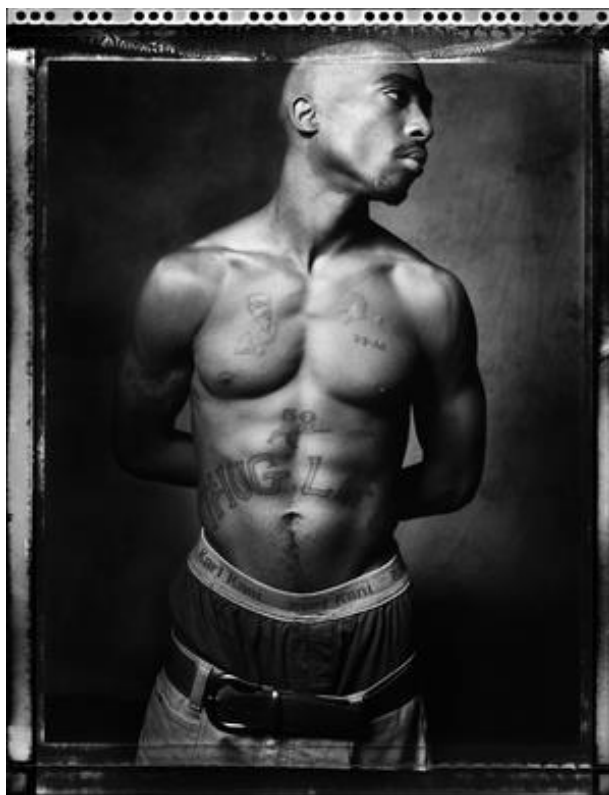
Slika 31. „Aimee Maccauley, fotografije Danny Clinch i Olu Dara, *Nas Illmatic*“

Raznolikost glazbenog razdoblja devedesetih bez dominantnog glazbenog žanra omogućilo je glazbenim fotografima fotografiranje velikog raspona glazbenika od hip hop-a koji je u devedesetima zadobio novo kulturno praćenje šire javnosti, do grunge i pop žanra. Mnogi glazbeni fotografi poput Timothy White-a, Henry Diltz,-a obilježili su razdoblje devedesetih, a osobito Danny Clinch koji je svojim fotografijama najbolje obilježio raznovrsno razdoblje glazbene fotografije devedesetih.[20]

6.3. Danny Clinch

Rođen u New York-u 1964 Danny Clinch jedan je od najcjenjenijih glazbenih fotografa današnjice. Svoju karijeru započinje kao stažista za Annie Leibovitz. Tijekom svog rada imao je priliku sa velikim glazbenim legendama svoga vremena poput Bob Dylan-a, Johnny Cash-a, Bruce Springsteen-a, Bjork, Tupac Shakur-a, The Smashing Pumpkins i mnoge druge. Njegovi radovi pojavljuju se na stotinama naslovnica albuma i u časopisima poput Vanity Fair, Spin, Rolling Stone i mnogi drugi. Kao što sam autor kaže u njegovoj biografiji njegov nenametljiv stil tijekom fotografiranja predstavlja jednu od glavnih karakteristika koju njegovi fotografski subjekti cijene. Upravo zbog

njegova velikog opsega fotografiranja umjetnika raznih žanrova kao i njegov jedinstven stil i pristup fotografiji čine Danny-a jedim od najznačajnijih glazbenih fotografa devedesetih.[21]

Slika 32. „Danny Clinch Tupac Shakur“

Slika 33. „Danny Clinch Green Day“

7. GLAZBENA FOTOGRAFIJA 21.STOLJEĆA

7.1. Promjene u industriji glazbene fotografije 21.stoljeća

Prijelazom u novo stoljeće neprekidan proces distanciranja glazbenih fotografa i glazbenika započeo još u osamdesetim godinama se nastavlja. U zlatnom razdoblju glazbene fotografije šezdesetih i sedamdesetih većina fotografa bila je u bliskom kontaktu sa glazbenicima u suradnji. Takav često prijateljski odnos pružio je tadašnjim fotografima priliku da uhvate i prikažu širokoj publici drugačiju sliku svjetski poznatih glazbenika. Osim mogućnosti slobodnijeg fotografiranja glazbenika i većem pristupu nastupima glazbenika, način kontaktiranja glazbenika je bio jednostavniji. Glazbenici bi često samostalno izdavali osoban kontaktni broj fotografima kako bi ostvarili suradnju. U današnjem razdoblju glazbe uspostavljena je nepromjenjiva distanca između glazbenika i fotografa. Uspostavom odjela za odnose sa javnošću (PR) kojima je glavni cilj zaštititi interese i sliku glazbenika u javnosti, dolazi do stvaranja barijere koja glazbenim fotografima dodatno otežava izravan kontakt sa glazbenicima. Dodatne restrikcije kao limitiranost na fotografiranje samo prve tri pjesme i česta prisiljenost fotografa da autorska prava svojih fotografija predaju izdavačkoj kući samo su neke od poteškoća u industriji glazbene fotografije današnjice. Osim restrikcija nametnutih od strane izdavačkih kuća i PR odjela, mnogi glazbenici dvadeset i prvog stoljeća stvorili su određenu personu odnos sliku sebe kojom su se predstavljali publici. Upravo zbog toga kako se ne bi narušila slika glazbenika u očima publike glazbeni fotografi više nisu bili u mogućnosti uhvatiti glazbenike u njihovom sirovom obliku. Iako se odnos fotografa i glazbenika znatno promijenio u odnosu na rane početke glazbene fotografije, digitalizacija fotografskih aparata i daljnji razvoj softvera za obradu fotografija kao i smanjenje cijena sve fotografske opreme pružit će priliku mnogim novim glazbenim fotografima da se probiju na kompetitivnom tržištu glazbene fotografija. Tako su neki od najistaknutijih fotografa Joseph Cultice, Jay Blakesberg, Jesse Frohman, Travis Shinn legendarni Danny Clinch te Jake Chessum koji tijekom svoje suradnje sa mnogim glazbenicima savršeno prikazuje raznovrsni svijet glazbe dvadeset i prvog stoljeća. Unatoč mnogim preprekama i restrikcijama fotografija je i dalje uz video primarni način promocije u svijetu glazbene industrije.[1] [13] [22]

7.2. Jake Chessum

Rođen i odrastao u Croydon Južnom Londonu Jake je svjetski poznat glazbeni fotograf dvadeset i prvog stoljeća. Odmah nakon završetka studija grafičkog dizajna u umjetničkoj školi St. Martins počinje se profesionalno baviti fotografijom. Isprva radi za britanski glazbeni časopis The Face. Tijekom suradnje sa The Face-om John je imao priliku posjetiti New York i Los Angeles što je rezultiralo njegovu preseljenju u SAD gdje nastavlja svoju karijeru. Tijekom svoje opsežne karijere Jake je imao priliku surađivati sa mnogim glazbenicima koji su obilježili dvadeset i prvo stoljeće. Tako je surađivao sa Amy Winehouse, 50 Cent-om, Jay-z-om, David Bowie-em, The Beastie Boys, Beck, Pharrell Williams-om, Lenny Kravitz-om Snoop Dogg-om, Nas-om i mnogim drugima. Jack-ova prirodna spontanost i veseo pristup fotografiji ističu njegove fotografije od većine te upravo zbog drugačijeg pristupa fotografiji surađivao je sa mnogim velikanima glazbene industrije dvadeset i pravog stoljeća.[23]

Slika 34. „Jack Chessum, Snoop Dogg Los Angeles CA“

Slika 35. „Jack Chessum Jay-Z“

Slika 36. „Jack Chessum Pharell Williams“

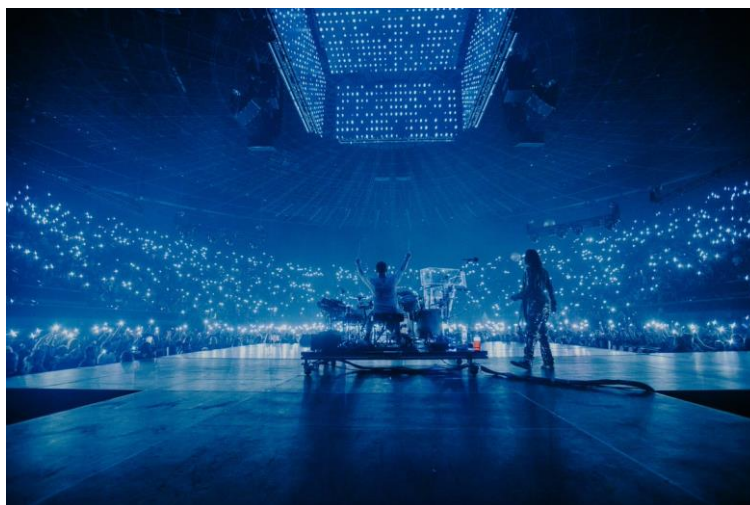
7.3. Glazbena fotografije i utjecaj društvenih mreža

Postupnim razvojem tehnologije ne samo fotografske opreme poput prijelaza na potpuno digitalne fotoaparate, razvile su se i nove platforme za komunikaciju koje omogućuju konstantan pristup informacijama. Ideja društvenih mreža postajala je i u devedesetima pojavom interneta no zbog ograničenja tadašnje tehnologije i ne mogućnosti pristupa internetu velikom broju ljudi, nije odmah zaživjela. Konstantnim razvojem tehnologije kao i sve većem internetskom pristupu šire publike društvene mreže doživjele su eksplozivan rast sredinom dvadeset i prvog stoljeća. Prednosti poput široke i konstantne dostupnosti društvene mreže pružile su odličnu platformu za potrebe promocije i promidžbe te su gotovo zamijenile klasične načine oglašavanja putem časopisa. Kako se fotografija u glazbenoj industriji primarno koristi za svrhu promocije glazbenika i njihove glazbe uporaba društvenih mreža za potrebe promocija pružit će novim generacijama glazbenih fotografa potpuno novu platformu za njihovo djelovanje. Efektivnost društvenih mreža kao platforma za promociju i distribuciju fotografija pokazuje sve veći broj glazbenih fotografa koji isključivo stvaraju sadržaj za potrebe glazbenika na društvenim mrežama. Jednostavnost i široka dostupnost društvenih mreža omogućile su mladim fotografima sredstvo da uz relativno malo ulaganja prikažu širokoj publici kvalitetu svojih fotografskih radova, što je u ranijim fazama glazbene fotografije bilo gotovo neostvarivo. Iako su mnoge društvene mreže poput Facebook-a i Twittera i Youtube-a lako dostupne i veoma popularne, većina glazbenih fotografa kao i glazbenika gravitira prema društvenim mrežama fokusiranim više na fotografiju poput Instagrama i Pinteresta kao platformu za objavljivanje fotografskih sadržaja. Tako su Ashley Osborn, David Uzochukwu, Deneka Peniston, Julian Bajsell, Nabil Elderkin, Raven B. Varona, Katy-Rose Cummings, Todd Owyong, Ashley Verse te Matty Vogel samo neki od popularnijih glazbenih fotografa koji su se svojim jedinstvenim stilom probili na kompetitivnom tržištu glazbene fotografije.[24]

7.4. Matty Vogel

Matty je glazbeni fotograf stacioniran u Los Angeles-u. Poznat je po svojim fotografiranjima benda Thirty Seconds to Mars te njihova vodećeg vokala Jared Leto-a. Matty je surađivao sa mnogim velikim zvijezdama glazbene industrije poput Bilie Eilish, 1975, Julian Michaels, Shawn Mendes i mnogi drugima. Njegova kreativnost,

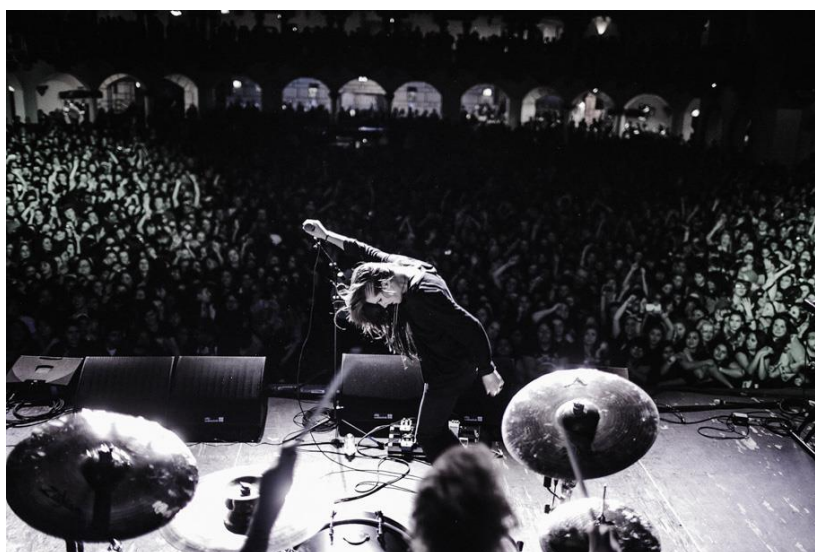
fleksibilnost, te prepoznatljiva tamna estetika kao i uporaba neonskih boja čini Matty-a jedinstvenim i prepoznatljivim glazbenim fotografom.[25]

Slika 37. „Matty Vogel,Thirty Seconds to Mars“

7.5. Ashley Osborn

Rođena u Los Angelesu Ashley je samouka glazbea fotografkinja. Ashley je surađivala sa glazbenicima poput Twenty One Pilots, Bring Me The Horizon, Selenom Gomez, All Time Low Kesha, The Jonas Brothers-ima, Taylor Swift i mnogim drugima. Svojim jedinstvenim mekim stilom ne tako čestom pristnom u glazbenoj fotografiji, Ashley nastoji prenijeti istinske osjećaje i emocije glazbenika zbog čega su njezine fotografije cijenjene i prepoznatljive u industriji glazbe fotografije. [26]

Slika 38. „Ashley Osborn, Twenty One Pilots“

7.6. Nabil Elderkin

Nabil je glazbeni fotograf rođen u Chicagu a odrastao u Australiji te je trenutno stacioniran u Los Angeles-u. Iako je sada jedan od svjetski poznatih glazbenih fotografa Nabil se na scenu probio na neobičan način. Naime otkrivši mixtape još tada nepoznatog repera Kanye West-a Nabile je pokušao kontaktirati Kanye-a potraživši u tražilici domenu www.kanyewest.com. Kako ta domena nije postojala Nabil je kupio navedenu domenu. Nakon nekoliko tjedana nakon što je Kanye sklopio ugovor sa izdavačkom kućom Nabil je imao priliku prodati domenu izdavačkoj kući no umjesto novaca Nabil je tražio susret i fotografsku sesiju sa novopotpisanim umjetnikom. Prijateljstvo kao i fotografije koje je snimio sa Kanye-om omogućile su Nabilu da se probije kao glazbeni fotograf. Nabil je dosada surađivao sa mnogim glazbenicima poput Nicki Minaj, Frank Ocean, Nas, Bon Iver, The Black Eyed Peas, Knaan, James Blake, Seal-om, John Legend-om i mnogim drugima. Nabilove fotografije karakterizira svjetlina, odvažnost te emotivnost fotografiranog subjekta. Kao jedan od prepoznatljivijih fotografa nove generacije glazbenih fotografa Nabilove fotografije pružaju jedinstven pogled u neke od najvećih glazbenika sadašnjice[27].

Slika 39. „Nabil Elderkin, Kanye West“

8. ZAKLJUČAK

Ovim završnim radom prikazana je nerazdvojiva veza između fotografija i glazbe od samih početaka glazbene fotografija do sada. Ovim završnim radom pružen je povijesni pregled glazbene fotografije koji prikazuje početak glazbene fotografije šezdesetih pojavom popularne glazbe kao i njezin daljnji razvoj kroz najbitnija glazbena razdoblja. Tako kroz nekoliko glazbenih razdoblja prikazani su najbitniji fotografi koji su svojim fotografijama obilježili razdoblje te stvorili sliku pojedinog žanra u očima široke publike. Osim najbitnijih predstavnika ovim završnim radom predstavljene su i neke promjene odnosno regulacije koje su zauvijek promijenile određene aspekte glazbene fotografija. Ovim završnim radom dokazano je da su glazba i fotografija ostvarili gotovo simbiotski odnos. Tako glazbena fotografija služi kao odlično sredstvo promocije i omogućuje dodatnu konzervaciju nezaboravnih izvedbi i trenutaka u svijetu glazbe koji bi inače bili gotovo zaboravljeni, a glazba pruža fotografima sredstvo pomoću kojeg mogu prikazati svoje umijeće manipuliranja fotografijom te tako stvoriti sliku promjenjive glazbene scene. Sve u svemu fotografija je ključna komponenta glazbe bez koje bi slika glazbe bili potpuno drugačija.

9. LITERATURA

1. <https://prism.fm/blog/culture/a-brief-and-semi-complete-history-of-concert-photography/> 06.07.2020
2. <http://gighive.com/the-buzz/2012/01/music-photography-history-came-to-life-with-rock-roll/> 13.07.2020
3. <https://www.mankowitz.com/> 15.07.2020
4. <https://www.ethanrussell.com/about.html> 18.07.2020.
5. <https://vintagenewsdaily.com/brian-jones-photographed-by-ethan-russell-at-cotchford-farm-in-england-spring-1969/> 20.07.2020
6. <https://www.theguardian.com/artanddesign/2019/feb/10/ethan-russell-photographer-beatles-last-photo-rolling-stones-the-who> 20.07.2020.
7. <https://enacademic.com/dic.nsf/enwiki/2915423> 22.07.2020.
8. <http://blues.gr/profiles/blogs/photographer-robert-altman-talks-about-his-amazing-career-the> 23.07.2020.
9. <https://www.morrisonhotelgallery.com/collections/oRWLjh/1970s-Music-Photographs> 25.07.2020.
10. <https://www.mickrock.com/> 28.07.2020.
11. <http://www.bobgruen.com> 28.07.2020.
12. <http://www.bradelterman.com/> 29.07.2020.
13. <https://www.alamy.com/blog/the-changing-face-of-music-photography> 31.07.2020.
14. <https://www.morrisonhotelgallery.com/collections/LJkxZ/1980s-Music-and-Pop-Culture-Photography-> 31.07.2020.
15. <https://www.rockpaperphoto.com/browse-by-photographer/mark-weiss> 02.08.2020.
16. <https://www.nytimes.com/2018/10/05/lens/40-years-of-hip-hop-photos.html> 03.08.2020
17. <http://www.george-dubose.com/> 05.08.2020
18. <https://www.brafton.com/blog/did-video-really-did-kill-the-radio-star-a-look-into-the-visual-content-takeover/> 10.08.2020. 08.08.2020
19. <https://www.morrisonhotelgallery.com/collections/zttATk/1990s-Music-Photography> 10.08.2020.
20. <https://www.pixartprinting.co.uk/blog/nineties-album-covers/> 14.08.2020.
21. <http://www.dannyclinch.com> 14.08.2020.
22. <https://www.shutterbug.com/content/photography-music-industry-not-same-old-tune> 19.08.2020.
23. <https://jakechessum.com/> 19.08.2020.
24. <https://pdnonline.com/photography-business/marketing/social-media-strategy-music-photographer-angela-owens-on-building-image-albums-that-build-audience/> 20.08.2020.
25. <https://www.mattvogel.com/> 24.08.2020
26. <http://www.ashleyosborn.com/> 24.08.2020.
27. <https://nabil.com/> 24.8.2020.